

Begyndelser Nye tyske bøger på dansk, 2010-2013

ILIJA TROJANOW

VERDENSSAMLEREN

Tidene skifter, 2011

Oversat af Mone Hvass efter Der Weltensammler

(Carl Hanser Verlag, 2006)

Oversættelsen er støttet af Goethe-Instituttet

Verdenssamleren

Han døde tidligt om morgenen inden en sort tråd var til at skelne fra en hvid. Præsten var til ende med sine bønner; han vædede læberne og gjorde en synkebevægelse. Lægen som stod ved siden af ham havde ikke rørt sig siden pulsen under hans fingerspidser var ophørt. Til sidst var det ene og alene stædighed der havde holdt patienten i live; så var hans vilje blevet besejret af en blodprop. På den dødes korslagte arme lå en leverpletet hånd. Hånden fjernede sig for at lægge et krucifiks på det nøgne bryst. Alt for stort, tænkte lægen, udpræget katolsk og lige så barokt som den afdødes arrede overkrop. Enken stod over for lægen på den anden side af sengen. Han vovede ikke at se hende i øjnene. Hun vendte sig væk, gik roligt hen til skrivebordet, satte sig og begyndte at skrive noget. Lægen så præsten stikke olieflasken i lommen og opfattede det som tegn til at pakke sine sprøjter og det elektriske batteri sammen. Det havde været en lang nat; han måtte se sig om efter en ny stilling. Det var mere end beklageligt, for han havde holdt af denne patient, og han havde nydt at bo i hans villa højt over byen med udsigt over bugten og ud over Middelhavet. Han følte at han rødmede, og det forstærkede hans rødmen. Han vendte sig væk fra den døde. Præsten som var et par år yngre end lægen, så sig om i værelset med et stjålent blik. På væggen mellem to bogreoler hang et kort over det afrikanske kontinent. Det åbne vindue foruroligede ham, ligesom alt i det øjeblik virkede foruroligende. De dæmpede lyde mindede ham om andre søvnløse nætter. Den smukke og uforståelige tegning der hang ganske tæt ved, til venstre for ham, havde lige fra først gjort ham usikker. Den mindede ham om at denne englænder havde strejft omkring i gudløse egne som kun blev op søgt af uvidende og overmodige mennesker. Han var berygtet for sin

Begyndelser Nye tyske bøger på dansk, 2010-2013

egensindighed. Meget andet vidste præsten ikke om ham. Biskoppen havde endnu en gang snoet sig ud af en vanskelig opgave. Det var ikke første gang præsten skulle give en ukendt den sidste olie. Stol på din s unde fornuft, var det råd biskoppen havde givet ham med på vejen. Et besynderligt råd. Han havde ikke haft tid til at orientere sig. Han var blevet overrumplet af hustruen. Hun havde presset ham, hun havde krævet sakramentet til den døende som om det var noget præsten skyldte hende. Han havde føjet sig efter hendes ønske, og angrede det allerede. Hun stod ved den åbne dør, gav lægen en konvolut og talte indtrængende til ham. Skulle han selv sige noget? Han tog imod hendes lavmælte, men tydeligt udtalte tak – hvad skulle han sige? Hendes tak var en underforstået opfordring til at gå. Han kunne lugte hendes sved, og tav. I vestibulen rakte hun ham hans frakke og gav ham hånden. Han var på vej ud, men standsede, han kunne ikke gå så betyngt ud i natten. Han vendte sig brat om mod hende.

Signora ...

De undskylder at jeg ikke følger Dem til dørs?

Det var forkert. Det var en fejl.

Nej!

Jeg må underrette biskoppen.

Det var hans sidste vilje. Det må De respektere.

Undskyld mig, fader. Jeg har en del at gøre. Deres bekymringer er ubegrundede. Biskoppen ved besked.

Det er muligt at De føler Dem sikker, signora, men jeg savner Deres sikkerhed.

Bed for hans sjæls frelse, det vil være bedst for os alle. Farvel, fader.

To dage tilbragte hun ved hans dødsleje i bøn og samtale med sig selv, ind imellem afbrudt af besøgende der ville vise ham den sidste ære. Den tredje dag vækkede hun tjenestepigen tidligere end sædvanligt. Tjenestepigen kastede et sjal over natkjolen. Gennem det uldne mørke famlede hun sig vej til skuret hvor gartneren sov. Han reagerede ikke på hendes kalden før hun dunkede en skovl mod døren. Anna, råbte han, er der igen sket noget slemt? Fruen har brug for dig, svarede hun og tilføjede: Nu.

Begyndelser Nye tyske bøger på dansk, 2010-2013

Har du samlet brænde, Massimo?

Ja, signora, i sidste uge, da det blev koldt, vi har nok ...

Jeg vil gerne have at du tænder et bål.

Ja, signora. – Nede i haven, ikke for tæt ved huset, men heller ikke for langt væk.

Han lagde an til et lille bål som ved solhverv i landsbyen.

Anstrengelsen gav ham varmen. Han glædede sig til bålet, for hans fødder var våde af dug. Anna kom ud med et krus i hånden, hendes hår var sammenfiltret som en bunke kvas. Han kunne lugte kaffen da han tog kruset fra hende.

Vil det brænde?

Ja, bare det ikke regner.

Han bøjede sig over kruset som om han forsøgte at tyde noget i dets fl ydende indhold. Han tog en slurk.

Skal jeg tænde det?

Nej, hvem ved hvad hun vil. Vent hellere.

Det lysnede ude over bugten, en tremaster tog sejlene ned. Trieste vågnede til lastning og losning. Fruen kom gående over græsset i sine tunge, omfangsrige gevandter.

Tænd det.

Han adlød. »Brænd brænd solbrud, skin skin månegemal, « hviskede han til de første fl ammer. Hans faders sang ved solhverv. Fruen kom hen til ham; uvilkårligt veg han tilbage. Hun rakte ham en bog.

Kast den på ilden! Hun rørte næsten ved ham. Der var noget hjælpeløst ved hendes befaling. Hun ville ikke selv kaste bogen. Han famlede ved indbindingen, pletterne, ryggen, gik lidt væk fra fl ammerne, strøg over læderet, søgte efter en erindring, og kom i tanke om hvad det var det føltes som – som arret på hans førstefødtes ryg.

Nej. Flammerne slog ud til alle sider.

Få en anden til det. Jeg kan ikke.

Du skal. Kom nu!

Ilden blussede op. Han vidste ikke hvad han skulle gøre. Annas stemme lød tæt ved hans øre.

Det kommer ikke os ved. Hvis hun nu rejser ...

Anbefalingsbrevene, afskedsgaverne. Hvad betyder den bog for dig? Giv mig den, det kan da ikke være så svært.

Begyndelser Nye tyske bøger på dansk, 2010-2013

Han så den ikke blive kastet, han hørte kun et bump, en knitren, fl ammer der blussede op, og da han så bogen i ilden, krummede indbindingen sig som en forvokset tånegl. Tjeneste pigen satte sig på hug, på det nøgne knæ et sodfarvet modermærke. Kamellæderet brænder, en grimasse knitrer, sidetal brænder, bavianlyde blusser op, marathi, gujarati, sindhi fordamper, efterlader utydelige bog staver der hvirvles op som gløder før de daler ned som aske. Han, Massimo Gotti, gartner fra Karst nær Trieste, genkender den afdøde signore Burton i ilden, i de unge år, i gammeldags uniform. Massimo rækker armen ud, svider hårene på håndryggen, siderne brænder, sedlerne, båndene, bogmærkerne, og håret, hendes silkeagtige sorte hår, det lange sorte hår der hænger ned for enden af et ligbål, flager i klagevind. Bag en mur af flammer ligger en afdød, hendes hud brister, kraniet revner, hun begynder at skrumpe ind, indtil det der er tilbage vejer mindre end det smukke lange, sorte hår. Den unge officer ved ikke hvad hun hedder eller hvem hun er. Han kan ikke længere udholde lugten. Richard Francis Burton skynder sig væk. Forestil dig, formulerer han i tankerne i sit brev fra det nye land, efter fire måneder i rum sø ankommer man langt om længe, og på stranden, på bål stablet op i sandet, brænder de deres afdøde. Midt i dette møgbeskidte, stinkende hul kaldet Bombay.